GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Joi'a si Duminec'a, Fói'a, candu concedu ajatóriale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe 1/4 3 fl. v. a. Tieri esterne 12 fl. v. a. pe unu anu séu 2 1/2 galbini mon. sunatória.

Anulu XXXIX.

Se prenumera la postele c. si r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Tace'a timbrala a 30 cr. de fiacare publicare.

Nr. 84 **Brasiovu 9 Novembre 28 Octobre** **1876.**

Spini si maracini culesi din Transilvani'a.

(Culegerea II.)

— Dacoromani'a? Diariulu „Kelet" spre a descredita pe noulu diariu alu partitei conservative incepù a latí faim'a, ca acésta ar' avea scopuri dacoromanesci; apoi atatu „Kelet" catu si „Magyar Polgár" adauge in batjocura, ca écca, s'a confederatu papucii de lacu cu opincile! „Dacoromani'a" asia precum o esplica demagogii si renegatii Transilvaniei, esta una din acele idei fixe si nefericite, care -si are loculu seu in „Balamucu" (cas'a smintitiloru) din Sibiiu; ea este unu buboiu numitu la romani sgaiba, fórte dororósa, care se face mai alesu subtióra. De acésta sufere multi maghiari si renegati in tiér'a nóstra; altii mai Machiavelli, numai se faciarescu, ca ar' suferi de ea si o au de pretecstu miserabile cá se póta striga: Tolvaj, tolvaj, jönek az Oláhok. Nu se póte spune, catu sufere tiér'a nóstra din acésta causa. Diariulu „Ébredés" in nr. 21 col. 2 se apara de acea insinuatiune perfida a colegiloru sei din Clusiu, éra in catu pentru solidaritatea cu opinc'a (cu romanii) o spune curatu, ca se bucura vediendu ca si romanii combatu aceleasi abusuri si nelegiuiri, pe care le inféra magnatii, ca-ci e lucru firescu, dicu densii, cá opincarii se intre in confederatiune cu portatorii de pantofi lustruiti, pentru-cá sub actual'a sisthema se nu ajunga ambele aceste classe cu totulu descultie. Se dice mai departe in „Ébredés": „Eu nu-mi temu nationalitatea de nimicu, decatu numai de un'a, ca sub masc'a liberalismului voru mai domina inca multu guberne precum este celu de acuma. Acésta sisthema omóra in noi conscienti'a nóstra nationale, ne ruinédia starea materiale, si demoralisédia tóte classile societatei". In fine „Ébredés" are intru nimicu a o spune verde pe facia, ca sisthem'a cea absolutistica a lui Bach, ori-catu avuse ea tendentie germanisatórie, totu a fostu multu mai buna decatu cea actuala ungurésca. Sub sisthem'a lui Back poporulu castigá si avea ce-i trebiea, repartitiunea impositeloru era mai drépta, esecutarea mai crutiatória. Astadi suntu tóte tocma din contra; chiaru si perin'a de sub capu ti se vende. Nu va mai trece multu si vomu ajunge in raiulu promisu, adeca in peile góle, dicu magnatii tierei.

In acelasiu nr. se mai spune, ca seceriaiulu de estimpu a fostu fórte reu pe Valile Murasiului.

In orasiulu Rupea (Kőhalom) unu executoru de contributiuni comite tiranii selbatece. La unu bietu de romanu ei porunci se-i aduca focu in pipa, déra ilu strinse in pumnu pana -i arse mân'a. La primariulu romanu alu unei comune romanesci ei apasă pe facia sigilulu regescu inferbentatu la luminarea aprinsa. „In numele guberniului liberale", si Quousque tandem? adauge „Ébredés". Amu apucatu si noi in copilari'a nóstra, adeca de candu tienemu minte (1818), cá se vedemu ómeni bogati in cotetiu si afumati cu baligariu uscatu cá se platésca dasdile; éra turcii mai tragu crestiniloru pana in diu'a de astadi sacu cu cenusia in capu, déca nu platescu „haraciulu", séu le punu subtiori óua ferbinti, séu desbracandu-i in pielea góla vér'a si legandu'i de cate una copaciu, ii ungu cu miere, pentru-cá se alerge muscele si se-i pisce pana voru plati. Metódele esecutorului dela Rupea suntu mai simple, mai „geniali".

Din comitatulu Turdei se arata nesce abusuri comisse totu la catastru (nr. 22). Vai de catastre.

In miculu tienutu alu Cincului (numai cateva comune) se intemplara unulu dupa altulu cinci casuri de focu; anume in una au remasu saraci cu totulu optu economi din cei mai buni.

In Cincu-mare (orasielu) s'au furatu din cass'a unui institutu de imprumutare trei mii de florini, dela unu particulariu 2500 fl.

In Secuime la Baraoltu (Baroth) dnii docenti au datu scolariloru din classea a trei'a lectiunea cá se care cu róbele arina (nisipu) in curtea scólei, pentru-cá se numai innóte prin noroiu. Gróp'a din care scotea arin'a cadiù preste bietii copii, dintre cari unulu alu dlui Kaluber János fù omoritu. Acei docenti tragu plata din thesaurulu tierei.

La Cristurulu secuiescu (Sz.-Keresztur) esecutorii au datu la toba si sicriiulu (cosciugulu) destinatu pentru unu mortu, déra nu l'au cumparatu nimeni. (Nr. 24).

In nrii 23 et 24 fói'a magnatiloru descrie cu amaratiune demonstratiunile studentiloru, éra pe ministrulu Tisza -lu combate in termini sarcastici spunendu curatu, ca elu pórta culp'a cea mai grea a blastematiiloru intemplate in B.-Pest'a, dandu se pricépa lumea, ca acele potu avé consecentie triste pentru natiunea maghiara. Din causa ca in B.-Pest'a i s'a opritu unu telegramu lungu si prea interesante, „Ébr." presupune, ca pe la telegrafe si poste se restabilesce érasi cabinetulu negru, in care se deschidu scrisori, apoi intréba: Unde ne aflamu, sub legea martiale? Se se proclame déra formalu, fora masca, brutale, inse sinceru. De altumentrea nici „Ébredés" nu-si ascunde intru nimicu dorinti'a sa de a vedé pe turci invingatori si pe slavi invinsi, pentru-ca si magnatii se temu tare de crescerea poterei slaviloru. Aci observamu si noi, ca natiunea nóstra inca este ingrijata de crescerea poterei slaviloru si cugeta neincetatu cumu se se apere de ea; totu asia inse condamna din adenculu sufletului midiulócele in totu respectulu periculóse, cu care voiesce se resiste natiunea maghiara la preponderanti'a slaviloru. Nu mai esiste potere omenésca pe acestu pamentu, care se mai póta impedeca, fia si numai pana la finea acestui seculu alu 19-lea, emanciparea totale a popóraloru slave din Turci'a si de ori-unde, prin urmare nici progressulu in civilisatiune nici consolidarea libertatiei la densele. Esistu inse in Europ'a poteri in abundantia, care voru sci se infrene in modulu celu mai eficace ori-ce ambitiune de monarchia universale si de subjugarea toturoru prin una singura gente, numere aceea macaru si una suta de milióne suflete. Noi ori-ce pantaratia (domnia universale), fia aceea slava, fia germana séu latina, care s'ar' representa prin baionete, o tienemu de chimera, de fantasma. De alta parte credemu tare, ca ori-care poporu locuitoriu in Europ'a nu pórta in sine simburele sanetosu alu civilisatiunei europene si alu moralitatiei pure, si care s'ar' oppune libertatiei pure, si care s'ar' oppune libertatiei altora, trebue se dispara nesmintitu de pre territoriulu acestei parti de lume prin unu processu prea naturale; apoi chiame-se elu turcu, maghiaru, slavu, romanu séu ori-cumu, elu va mori, nu omoritu prin baionete, ci sugrumatu de atotupotinti'a civilisatiunei, in contra careia ori-ce lupta e din capulu locului perduta. Din aceste ratiuni, popórale turcesci déca nu suntu capabile de civilisatiunea europénа, trebue se dispara. Aci nu incapu manifestatiuni de simpathii si antipathii, ci incape numai logic'a inexorabile a civilisatiunei si indata pe urm'a ei logic'a fapteloru inevitabili. Aci se infunda orce politica vafra si perfida, alaturea cu tóte minciunile diplomatice si cu tóte legile pseudoliberali multu mai detestabili decatu despotismulu pronuntiatu si manifestatu in tóta golatatea sa. Cu lupt'a in contra libertatiei nationale si a civilisatiunei nu se castiga nimicu mai multu, decatu aceea ce esprimu germanii atatu de siodu prin cuventulu Galgenfrist, adeca dela ascultarea sententiei pana la loculu de perdiare.

Aceste suntu credintiele nóstre facia cu evenimentele belice actuali din Turci'a europénа, si chiaru cu respectu la relatiunile politice si nationali din patri'a nóstra. Speramu ca domnii magnati nu ni le voru lua in nume de reu, ci din contra, ne voru felicita cá pe compatrioti si concetatieni buni ai dumnealoru, cari amu invetiatu din anii juniei nóstre, tocma dela parintii acestoru bravi magnati, cá se ne avemu si noi coragiulu pareriloru nóstre.

Cu aceste inchiamu deocamdata spicuirile facute prin diariulu care a intreprinsu a pune cestiunea transilvana din nou la ordinea dilei, despre care eramu si noi convinsi, ca trebue se urmedie, si inca din acea parte; numai catu noi nu credeamu ca s'ar' fi coptu asia curendu in capetele si animele dumnealoru.

Brasiovu 8 Novembre c. n. 1876.

Fói'a officiale din Budapest'a publicà in primele dile ale lunei curente unu conspectu officialu despre perceptiunile si erogatiunile statului in decursulu cuartalului alu treilea, adeca in decursulu luniloru Iuliu, Augustu si Septembre a. c. Deficitulu acestui cuartalu se urca la 8.868,797 fl. 22 cr., la care, déca vomu adauge si deficitulu celoralalte dóue patrarie precedente, vomu aflá fora dificultate, ca deficitulu statului maghiaru pre cele de antai trei cuartale ale anului curinte se urca la sum'a rotunda de 40 milióne. Cuartalulu alu patrulea inca nu va aretá resultate mai splendide, asiá incatu deficitulu anului curinte se póte fora esagerare calculá pe 50 milióne, cu tóte ca in bugetu a fostu preliminatu numai cu 17 milióne florini. Acést'a este, ce e dreptu, o mare eróre in calculi, inse se cam scusa prin impregiurarea, ca ministrii de financie maghiari trebue din tóte poterile se ascunda adeverulu in acésta privintia, ca-ci la din contra ar' nimicí si umbr'a de creditu ce o mai are statulu maghiaru.

— Comedi'a turcésca, inscenata in Budapest'a de catra junimea maghiara dela universitate, s'a potolitu, inse urmele ei nestergibile voru remané cá o inferare rusinósa pe fruntea unei natiuni, ce se pretinde a fi culta si civilisata. Foile officióse prevestescu deja, ca indata dupa deschiderea camerei, dlu Tisza va fi luatu de scurtu se spuna, ca pentru ce n'a lassatu pe studenti se faca conductu de tortie in onórea consulelui turcescu.

— Respunsulu studentiloru din Vien'a la apellulu colegiloru loru din Budapest'a este momentosu din mai multe puncte de vedere. Din acestu respunsu se vede mai antaiu, ca tenerimea germana nu vrè se faca causa comuna cu cea maghiara, deórace ungurii numai in momente de periculu se grabescu a-si aretá generositatea, éra in tempuri normali suntu mai turci cá turcii. Inse si afara de acésta muscalii nu le insufla loru atata frica si spaima, incatu se-si pérda miutile si se admita, ca turcii cei eroi suntu portatorii civilisatiunei si fratii loru.

— In tempulu din urma maghiarii -si perdusera prin procederea loru facia de nationalitatile conlocuitórie mai tóta simpathi'a la popórale civilisate ale Éuropei, acum inse prin comedi'a de iubire nemarginita catra turci, si-au mancatu nu numai simpathi'a ce o mai aveau, ci chiaru si omeni'a. Pentru aceea „Romanulu“ din Bucuresci are multa dreptate, candu iè la recensiune manifestatiunile junimei universitarie din Pest'a si intre altele dice: Acestu faptu este asiá de pucinu logicu, incatu socotimu de o datoria a publicitatii de a-lu combate, cu tóte ca avemu pucina sperantia de a poté capacitá pe vecinii nostri de preste fluviulu Tis'a . . . Ungurii vinu astadi a imbracisiá caus'a asupritoriloru in contra celoru asupriti, a barbariei asiatice in contra popóreloru europene, cari nu ceru altu ceva, decatu a traí viéti'a de libertate si de lumini a lumei civilisate. Unde este aci dreptatea? unde logic'a si interessulu practicu? . . . Nu cumva -si facu ungurii naluca despre intórcerea pe lume a lui Atila secundatu de Omaru? . . . Mare estravagantia ar fi, candu s'ar adeverí, ca ungurii au venitu la idea de a coprinde in tovarasia cu turcii tóta dominatiunea orientelui . . . Fric'a de colosulu moscovitu face pe unguri de a se aruncá in bracíele turciloru, inse acest'a este celu mai slabu refugiu si cea mai gresita cale de a impedecá pe Russi'a, cá se nu-si realiseze planulu in Orientu“.

Pre campulu de resbelu s'a pusu pentru unu momentu capetu inimicitieloru. Scirile mai noue comunica, ca pórt'a otomana, voindu a incongiurá d'ocamdata resbelulu cu Russi'a, s'a vediutu necessitata a primí ultimatulu guvernului rusescu, care in prim'a linia cereá armistitiu neconditionatu. Astfeliu armistitiulu de siese septemani, pre care de astadata si serbii l'au primitu cu placere, a intratu in vigóre inca in 1. lunei curente, candu comandantii ambeloru parti fura avisati, a sistá inimicitiele si a remané fia-care armata in positiunile ce le ocupa, pana canda se va statori lini'a de demarcatiune.

Victoriele reportate de catra armat'a turcésca asupra serbiloru se constata, inse nu tocmai in gradulu acel'a, cum ni le presentara scirile turcesci. Dupa perderea dela Djunis serbii se retrasera mai vertosu spre Deligradu si Crusevatiu, unde se afla armat'a serbésca si de presinte. Alexinatii cadiura in manile turciloru numai dupa ce serbii se retrasera de acolo ducundu cu sine tunurile, munitiunea si chiaru si proviantulu. — Spre Deligradu si Crusevatiu s'au retrasu si corpulu de armata serbescu dela Ibaru, care se afla sub comand'a generalului rusescu Novoseloff, precum si trup'a lui Ciolacu-Anticiu. Turcii facura, ce e dreptu, inca o incercare, de a ocupá si Deligradulu si apoi Crusevatiulu, inse fura respinsi de catra corpulu de armata alu lui Horvatoviciu, care intr'aceste se intregise prin celelalte corpuri de armata concentrate acolo.

— Se dice, ca pe serbi nu i-a invinsu numai numerulu celu mare alu turciloru, ci si discordi'a intre dinsii si oficierii rusesci din sinulu loru. O depesia telegrafica dela Constantinopole spune, ca Cernaieff ar fi demissionatu din caus'a unoru differintie intre elu si ministrulu de resbelu serbescu, si ca in loculu lui s'ar fi denumitu de comandanti supremi Novoseloff si Horvatoviciu. Acésta scire inse nu se constata. Totu asiá a remasu neconstatata si scirea esita din sorginte turcofila, ca adeca soldatii serbi ar fi puscatu asupra officieriloru russi. Adeverulu este inse, ca in urm'a victorieloru turcesci dela Djunis si Alecsinati, nu numai Cernaieff, ci toti russii si-au perdutu prestigiulu inaintea serbiloru, cu tóte ca nu se póte nega, cumca russii s'au luptatu cu mai mare animare si s'au espusu mai tare cá serbii.

— Acum se vorbesce de o conferintia a poteriloru europene, care se mediulocésca pacea intre Turci'a si Serbi'a dimpreuna cu celelalte provincie, séu mai bine disu intre Turci'a si Russi'a. Se dice ca Russi'a propune, cá conferinti'a se se tiena in Brussel'a séu in Veneti'a, si cá Turci'a se nu fia admisa la conferintia.

— Inse cu tóte ca Turci'a a primitu ultimatulu rusescu, totusi n'a scapatu de periclulu, de a intrá in tempulu celu mai de aprópe in conflictu cu Russi'a. Motivulu se va aflá séu la statorirea liniei de demarcatiune, care va avè se desparta partile beligerante pe tempulu armistitiului, séu cu ocasiunea formularii conditiuniloru de pace.

Dovéd'a cea mai eclatanta, ca Russi'a n'are cugete de pace, ni-o ofera impregiurarea, ca dins'a se pregatesce astadi pentru resbelu cu tóta seriositatea si cu cea mai mare iutiéla. Fói'a officiale din Petrupole a publicatu ordinulu de mobilisare, care astadi se esecuta cu cea mai mare iutiéla. Transporturile de soldati catra confiniele sudice ale imperiului se continua in fia-care di; litoralulu marei negre se fortifica di si nópte; mai cu séma se lucra la intarirea forturiloru Ociacoff si Odess'a.

— Diariului „Augsb. Allg. Ztg.“ i se scrie din Berlinu, ca resbelulu intre Russi'a si Turci'a a devenitu neevitabilu. Armarea si preste totu mobilisarea, ce a facut'o Russi'a, nu póte avé in vedere numai impregiurarea, de a esercitá pressiune asupra actiunei diplomatice. — La aceste se mai adauge, ca opiniunea publica in Russi'a inca nu se mai multiumesce cu resultatele diplomatiei, ci pretinde resbelu. Consiliulu comunalu din Moscovi'a a decisu, a doná statului 10 milióne ruble pentru portarea resbelului; astfeliu voiesce si sect'a betraniloru ortodoxi a semná 40 milióne spre scopulu resbelului. — Cine dice deci, ca Russi'a n'are bani pentru resbelu, acel'a se insiéla amaru. Turci'a, care erá bancruta nainte de resbelu, de unde a scosu bani de a portá resbelu unu anu de dile. Nici-odata nu se simte lips'a baniloru in decursulu resbelului; aceea se simte totu-déun'a dupa inchiarea pacii, dér' si atunci numai la aceia, cari au capetatu bataia.

— Discursulu de tronu alu imperatorelui germanu inca a produsu sange reu si chiaru superare in sinulu politiciloru austriaci. Din acestu discursu se vede, ca Germani'a e resoluta a observá cea mai stricta nautralitate chiaru si atunci, candu resbelulu nu s'ar marginí numai intre Russi'a si Turci'a, ci ar' intrá in mediulocu si Austri'a. Acésta dechiaratiune solemna a Germaniei o spune pe facia, ca alianti'a celoru trei imperati nu mai are nice o insemnetate, deórace mane poimane Russi'a se póte luá de peru cu Austri'a.

— Messagiulu de tronu alu principelui Romaniloru a facutu cea mai buna impressiune in tóta Europ'a. Din acelu messagiu se vede, ca guvernulu romanu este consciu de positiunea si chiamarea sa in aceste grave momente. Press'a europeana, care nainte de ast'a cu vr'o cati-va ani considerá pe dlu Bratianu de revolutionariu si omu periculosu pentru pacea europeana, vine astadi a recunósce, cu tonu inaltu si cu cuvinte magulitórie, ca dlu Ionu Bratianu este unu barbatu de statu de rara prudintia este unu diplomatu profundu si cu tactu.

— In Austri'a s'au cam incurcatu itiele politicei inalte de candu cu demonstratiunea studentiloru in favórea turciloru, inse cu tóte aceste dlu Andrássy nu si-a perdutu cumpetulu; elu inca tiene cu mani si pecióre la neutralitate, lassandu pe Russi'a se faca ce va vré cu Turci'a. Dlu Andrássy 'si spala manile dicundu, ca destutu a svatuitu pe turci, ca ce se faca si cum se procéda, cá se nu vina in conflictu cu Russi'a inse ei nu l'au ascultatu. Astfeliu, cine nu primesce svatu, acelora nu este de ajutatu.

In **Romani'a** se deschise in 21 Octobre v. sessiunea extraordinaria a corpuriloru legiuitórie prin Domnitoriulu incungiuratu de ministri cu urmatoriulu **MESAGIU** séu cuventu de tronu:

D-loru senatori, d-loru deputati!

In faci'a necesitatii ce tiér'a simte d'a termina cu o di mai nainte oper'a laboriósa a reformeloru si a imbunetatiriloru, pe cari tiér'a le ascépta cu o legitima nerabdare dela domniele-vóstre, si in faci'a greleloru circumstantie prin cari trecemu, in midiuloculu evenimenteloru ce se desfasiura impregiurulu nostru, m'am determinatu se inaintezu epoc'a fixata de Constitutiune pentru intrunirea corpuriloru legiuitóre, si se ve convocu in sessiune estraordinaria.

Reporturile nóstre cu Statele straine suntu din cele mai bune. Din partea tuturoru puteriloru garante suntemu incuragiati intru mantinerea atitudinii nóstre neutrale, pe care guvernulu meu a adoptat'o inca dela inceputulu lupteloru ce se urméza in peninsul'a Balcaniloru. Insasi Sublim'a Pórta se pare acum mai dispusa a recunosce justiti'a revendicatiuniloru nóstre. Pe tóta diu'a, putemu dice, avemu semne bune despre simtimintele binevoitóre de cari suntu animate in privinti'a Romaniei tóte puterile cele mari ale Europei.

Asia, multiamita directiunii prudinte si ferme ce representantii natiunii au imprimatu gubernului meu, avemu temeiu d'a sperá ca, atunci candu pericule mai pre-susu de fortiele nóstre ar' amenintiá statulu romanu, puterniculu scutu alu Europei garante nu ne va lipsi intru apararea integritatii territorului si-a drepturiloru nóstre nationale.

Avemu inse cea mai deplina incredere, ca unu viitoru apropiatu va aduce linistea in Oriinte, gratia silintieloru ce tóte puterile Europei punu pentru ameliorarea sórtei popóraloru chrestine.

D-loru senatori, d-loru deputati,

Peste pucine dile acésta sesiune se va ajunge cu acea ordinara a anului. Atunci bugetele pe anulu viitoru 1877 vi se voru presentá imediatu dinpreuna cu modificarile de introdusu in legile organice ale servitieloru publice, modificari recunoscute de situatiunea nóstra financiaria.

Aceste modificari legislative voru trebui a fi votate in timpulu cuviintiosu, nainte de inceputulu esercitiului anului 1877; asia ele voru servi de basa si la discusiunea si votarea bugeteloru pe anulu 1878.

Celealte proiecte de legi, precum e: acelu pentru lucrarea drumuriloru, acelu pentru transformarea impositului personalu, acelu pentru reform'a legiloru judeciene si comunale, tóte reclama atentiunea seriósa a d-vóstra. Acestu din urma proiectu se recomanda corpuriloru legiuitóre, cá o reforma indispensabile pentru a asicurá tierei bine-facerile principiului descentralisarii administrative, fara de care este cu anevoia d'a stabili o data acea autonomia comunale prescrisa solemnu de Constitutiune.

Dificultatile situatiunii suntu mari si numerose. Nu me indouiescu inse ca, prin unirea si patriotismulu loru, Romanii, acum cá si alta-data, voru sci se le intempine si se le invinga.

Astu-felu lucrarile domnieloru-vóstre voru fi bine-coventate.

CAROLU.

Presiedintele consiliului ministriloru si ministru alu financeloru, Ionu C. Bratianu; ministrulu de interne, G. D. Vernescu; ministrulu agriculturei, comerciului si lucrariloru publice, D. Sturdza; ministrulu de resbelu, colonelu G. Slaniceanu; ministrulu culteloru si alu instructiunii publice, G. Chitiu; ministrulu affaceriloru straine, N. Ionescu; ministrulu justitiei Eugeniu Statescu.

Dupa citirea mesagiului Domnitoriulu parasí sal'a si corpurile legiuitórie pasira la lucrarile loru.

In camer'a deput. ministrulu de resbelu a depusu 3 proiecte: 1, pentru tienerea reserveloru suptu arme preste 15 dile; 2, pentru deschiderea unui creditu de 4 milióne lei spre a completa armatur'a; 3, unu creditu de 400,000 cá spese pentru reserva pe Octobre, cari proiecte s'au recomendatu sectiuniloru de urgintia. Deaici s'a alesu comissiunea pentru respunsulu la mesagiu. — Romani'a dér' dupa mesagiu manutiene atitudinea neutrale facia cu caus'a orientelui, pana candu dela poterile tract. de Parisu (1856) nu va primi ordine de activitate.

Sabesiu in 22 Octobre 1876.

Representanti'a orasiului nostru a tienutu dupa olalta dóue siedintie binisioru cercetate, desi chiaru acuma pentru noi cetatianii economi tempulu bunu si favoritoriu este fórte scumpu si pretiosu. Inse salus reipublicae suprema lex esto.

In cea d'antaia siedintia din 19 Oct. s'au alesu deputatii orasiului la universitatea fundului regiu dd. Visarionu **Romanu** si Dr. Ionu **Borcea**, adv. Acesti doi dni si dd. Jacobu Bolog'a si Dr. Stef. Pecurariu deci suntu deputatii fostului scaunu si ai orasiului nostru la numit'a universitate.

In siedinti'a a dóu'a din 20 Oct. condusa de primu notariulu comitatului nostru, dlu Kästner in numele vice-comitelui, la care siedintia au luatu parte dintre membrii sasi chiaru si de aceia, cari pana acuma n'au fostu neci odata de facia la siedintiele representantiei, si acumu odata s'au infaciosiatu, te miri din ce ratiunare, s'au desbatutu in cea mai esemplaria ordine trei obiecte importante.

Mai antaiu dup'o scurta desbatere s'a hotaritu, ca dela definitiv'a organisatiune a orasiului incolo, representanti'a acestuia va constá din 54 membri, anume 27 alesi si 27 virilisti.

Apoi s'a alesu comissiunea verificatória, ale carei agende suntu importante si impreunate cu multa responsabilitate, si care consta din duoi membri si duoi suplenti **alesi** si duoi membri si duoi suplenti **denumiti**; presiedintele acestei comissiuni este comitele comitatului, respective delegatulu acestuia. éra in orasie cu magistratu respectivulu primariu.

Presiedintele denomesce din partea comitelui de membri pre dd. Ionu **Bojitia**, adv. si Eugen **Wellman**, de suplenti pre dd. Ionu **Munteanu**, adv. si Friedr. **Bömches**, forstieru, apoi suspinde siedinti'a pentru 10 minute spre a se svatuí despre membrii alegundi.

Prin votisare secreta cu siedule s'au alesu cu preponderanta maioritate romana-sasésca de membrii: Ionu **Piso**, secret. magistr. si Fr. **Üvegesiu**, economu oras. de suplenti: Nicol. **Lazaru**, preutu rom. si Friedr. **Henning**, actuariu magistr.

Sasii ultraisti, cari neci astadi cu neci unu pretiu nu vréu se cunósca tempulu, neci vréu se traiésca cu elu si se légana in visuri si sinamagiri, respingundu in modu neesplicabilu ori-ce intielegere si impaciuire, au votatu numai pentru sasi.

Presiedintele enunciá apoi resultatulu alegerii cá conclusu alu representantiei.

In fine erá se se mai aléga una comissiune inca, carea are d'a statorí numerulu amploiatiloru, se fixese salariele loru, se redactedie statutulu organicu pentru acestu orasiu etc. si s'a hotaritu, ca cu aceste affaceri se se insarcinedie comitetulu de pana acumu alu representantiei orasiului.

Si cu acést'a siedinti'a s'a inchiatu.

Trebue se mai observu, ca dlu Kästner, prin tactulu seu in conducere, prin tienut'a sa parlamantaria, prin implinirea fara abatere a officiului seu, precum si prin respectarea limbei si liberei vointie a fia-carui membru a facutu cea mai placuta impressiune asupr'a toturoru, a facutu deplina onóre si comitelui supremu, in a carui nume a condusu acésta siedintia a representantiei orasiului nostru.

— **Culesele** in partile nóstre au fostu indestulitórie, si celu de cucuruzu si celu de struguri. Bunatatea mustului variaza intre 10 si 16 graduri. Pretiulu vedrei ardelene la inceputu erá 60 cr. inse iute s'a urcatu la 80 si 90 cr. si se va mai urcá, ca ci mustulu e bunu si in estu anu este raru in totu Ardealulu, precum si in Ungari'a, unde precum scimu, viniele fura nimicite prin dese calamitati elementari. Culesulu neci nu s'a sfersitu inca aici in partile nóstre bogate de vinie crutiate, si din partile Clusiului, de pre campia, din muntii apuseni alérga cumperatorii si speculantii cu gramad'a in valea Sabesiului si a Secasiului. Chiaru si pentru vinuri din anii trecuti se face multa intrebare si cercare, inse pretiurile promise nu indestulescu pre possessorii de vinu. Eu inse credu, ca e mai bine a dá vinulu pentru bani, de catu mai tardíu pentru „bogdeproste".

Vérza s'a facutu fórte multa, buna si prea frumósa, asiá incatu capatîn'a catu ferdel'a d'abié aduce grositi'a.

Productiunea pereloru de pamentu, (baraboiloru, picioici) a observatu cea mai inspaimantatória passivitate.

Tempulu si acuma este celu mai placutu; semeneturele pana acuma suntu incantatórie.

Postscriptu. Dlu Dr. Borcia, multiumindu pentru incredere, insciintiédia pe cale telegrafica, ca unu morbu greu -lu impedeca a representá orasiulu nostru la universitatea din Sibiiu. Deci comunitatea nóstra in siedinti'a de astadi a alesu cu 15 din 20 voturi pre meritatulu dnu protopopu rom. I. V. **Rusu** din Sibiiu. Celelalte cinci voturi s'au datu dd. I. Tipeiu protop. si Nic. Popu, j. cercuale in Resinari.

Membrii sasi presenti au votatu pentru candidatii romani.

Deputatii romani suntu déra dd. I. Bologa, I. V. Rusu, E. Macelariu, I. Hannia, Dr. St. Pecurariu, Vis. Romanu, Dr. Avr. Tincu, Dr. Stefanu Popu, Ios. Orbonasiu si Samuilu Popu.

Coresp.

Dev'a in 24 Octobre 1876.

Provocatu fiindu din partea mai multoru membri estranei ai casinei romane din Dev'a spre a da ratiociniulu despre banii incassati pentru sustienerea ei — vinu cu totu respectulu a me escusa, pentru acésta intardiare — deórace actele si documentele referitórie la acestu ratiociniu s'au confiscatu din partea tribunalului regescu ungurescu din Dev'a cu ocasiunea visitarei de casa ce s'a intemplatu la inceputulu lunei curente in locuinti'a si la tenerulu d. Franciscu Longinu, speru inse, ca energi'a — si zelositatea — d. fiscalu regescu ungurescu din Dev'a Simeonu Horváth cu atatu mai multu va urgita finirea acestei cause, cu catu ca singuru domni'a sa — dupa cum se scie din fonte fórte siguru, n'a aflatu ce a cautatu — si s'a convinsu, ca la susnumitulu d. Fr. Long nu se afla nimicu compromitiatoriu nice pentru statulu ungurescu nice pentru persóne ungurescí, — prin urmare se póte cu temeiu sperá, ca acésta causa se va termina in dilele prossime, candu capetandu actele si documentele érasi la mana fora intardiare voi corespunde in modulu indatinatu provocarei on. membri — rogandui inse, cá si pana atunci contribuirile lunarie se binevoiésca a nu le sista.

Cassariulu casinei romane din Dev'a.

Unu processu modelu. Intre miriadele de processe cate se pórta in Transilvani'a cu cale fora cale, processele urbariali remase din tempulu feudalismului, se potu considera cá unu morbu epidemicu permanente, care devasta, ruinédia, stinge populatiuni intregi. In acestu diariu s'a vorbitu mai alesu in cei 16 ani din urm'a de nenumerate ori despre natur'a periculósa a processeloru urbariali, precum si in genere despre mancarimea populatiunei, mai alesu acelei maghiare, de a-si petrece viéti'a pe la judecati si advocati. Dela unu tempu incóce ajunseramu cá se citimu lamentatiuni amare mai alesu din caus'a processeloru urbariali de diverse cathegorii, despre care fostii domni feudali dicu ca ar' dura dieci de ani, éra fostii iobagi, ca ei in cele mai multe casuri le perdu. Noi vomu memora la loculu acesta unu singuru processu si una sententia rara cá corbii albi. Processulu a tienutu numai 12 ani, éra sententi'a esí in favórea populatiunei rurale, si inca lucru si mai admirabile, in tóte instantiele. Casulu este celu urmatoriu.

Comunitatea municipale (scaunale) dela S.-Sebesiu si famili'a Szilágyi incalecasera cine scie candu pe comun'a Sasciori si o iobagisera. Déra acésta comuna -si conservase, cá si altele mai multe din tiéra, celu pucinu dreptulu esclusivu de carciumaritu pe cele trei luni din urma ale anului, adeca dela 1 Octobre pana la 31 Dec., éra din venitulu arendarei acelui dreptu -si coperia unele din nenumeratele lipse comunali. In a. 1861 Ianuariu 30 domniei feudale ii casiunà se intente comunei Sasciori processu, pentru-ca acésta nu sufere cá ceea se o turbure in dreptulu seu pe cele trei luni. Caus'a vení in prim'a instantia la fostulu tribunalu urbariale c. r. din Sibiiu sub nr. 301. Dupa aceea inse acelu tribunalu fù desfiintiatu, éra actele trecura la comitatulu Albei inferióre (Aiudu), unde abia fusera luate in pertractare la a. 1866 Aug. 10 si Nov. 15, dupa care érasi pausara in pace si linisce pana la anulu Domnului 1873.

Nu ca dóra substratulu causei ar' fi sunatu pe milióne de florini, nici-decumu; elu inse involvia unu principiu, care nu se póte cumpaní cu milióne. Domnii sebesieni si heredii Szilágyi avura intru nimicu a cita in contra comunei Sasciori articlii de lege din faimosulu Codice alu Approbateloru si Compilateloru, productu fatale remasu pe umerii tierei din seculii barbari, inse asia, ca chiaru articlii acelui codice era suciti si scalciati intr'unu modu necalificabile. Acumu processulu ajunsese la tribunalulu reg. din Sibiiu, unde nu scimu, fost-a din intemplare séu ca a lucratu man'a provedentiei, cá se intre pe man'a unui judecatoriu dreptu, care judeca numai dupa ceea ce afla in acte. Destulu atata, ca sub nr. 12,795/ex 1873 civ. senteuti'a emanata dela tribunalu in 5 Febr. 1874 apara pe comun'a Sasciori in dreptulu ei esclusivu alu carciumaritului de trei luni, éra acusatorii (Actores) fura condamnati la portarea speseloru processului. Tribunalulu nesuferindu falsificarea legiloru, restabilí sensulu genuinu alu art. I part. III tit. 32 din Aprobate, alu art. I part. III tit. 6 din Compilate, alu art. novellariu 6 din 1747, precum si alu §. 31 din prea inalt'a patenta urbariale dela 1854 Iuniu 21 aratandu la lumin'a dilei, ca legile acele coprindu cu totulu altu-ceva decatu ceea ce voise a stórce din trensele prea intieleptii advocati ai feudaliloru; ca-ci legile vechi se ocupa in casuri analóge despre drepturi séu mai bine privilegiuri disputate intre nobili si nobili, nu intre nobili si comune urbariali. De alta parte sasciorenii se provocara la decretulu ministeriale din 26 Sept. 1860 nr. 29,412, carele — totu in sensulu legiloru — obliga pe feudali cá se produca probe juridice, ca ei s'au aflatu **iainte** de a. 1848 in usulu dreptului pe care'lu pretendu; pretendentii inse au fostu convinsi cu martori ascultati, ca ei nici-odata nu au fostu in usulu dreptului pretensu asupra comunei Sasciori. In fine acestei comune ii fù de mare ajutoriu legea Mariei Teresiei din an. 1769 cunoscuta sub titlulu **Certa puncta**, in care la sect. 3 punctu 8 se decide curatu si in modu definitivu, ca esercitiulu esclusivu alu dreptului de carciumaritu (propinatio, terminu juridicu) compete pe cele din urma trei luni ale anului numai populatiunei rurale, sateniloru iobagiti, respective comuneloru iobagite, éra dintre domni le compete in acele 3 luni numai acelora, cari voru fi edificatu asia numite ospetarii (Hôtel), spre a primí in cuartiru pe straini; ceea ce inse in comunele rurali din comitate nu era mai nicairi si cu atatu mai pucinu la Sasciori. § 31 alu patentei din 1854 confirma pe domnii feudali numai in dreptulu avutu pana in a. 1848 si nimicu mai multu.

Ne place a crede, ca deductiunile logice si juridice ale susu citatei sententie ar' poté folosí la multe comune.

Aci mai merita atentiunea nóstra inca si una alta impregiurare. Colectiunea legiloru din Aprobate si Compilate nu se considera cá abrogata, ci tocma din contra, acele legi se invóca si pana astadi alaturea cu cele nóua. Dupa 15 ani intrebamu érasi: Facia cu natiunea romanésca (oláh natio), care lege are astadi valóre, cea numita a nationalitatiloru, séu cele din Aprobate? In realitate aceste din urma, Aprobatele.

SOCIETATEA ACADEMICA ROMANA.

Publicatiune

de concursurile propuse conformu decisiuniloru luate in sessiunile din annii 1875 si 1876.

I. Premie privitorie la philologia si litteratura.

A. Premiu Zappa

(pentru traduceri de autori classici, elleni si latini.)

Conformu decisiunei luate in sessiunea annului 1876, se publica concursu pentru cea mai buna traductiune din:

a). **Titus Livius**, liber XXI, Cap. 1, pene la 23 inclusivu.

b). Plutarchus. Vita Sullae. Cap. XV pene la XXII, cu conditiunile urmatorie:

1. Traductiunea va fi intr'ua limba romanesca, câtu se póte de curata si de elegante, cautandu a se reproduce in traducere calitatile auctoriului tradussu.

Traductorii sunt datori a da note critice asupr'a differiteloru lectiuni alle locuriloru obscure d'in testu, cumu si note esplicative asupr'a terminiloru technici si numeloru proprii cari vinu in testulu auctoriului.

2. Manuscriptele, venite mai tardiu de 15. Augustu 1877, nu se voru luá in consideratiune.

3. Manuscriptele voru fi scrisse catu se pote de correctu si legibile, inse nu de man'a traductoriului, ci de alt'a straina, bine cusute intr'unu fasciculu si paginate. In fruntea manuscriptului se va scrie ua devisa in veri-ce limba si totu cu mana straina. Pre lunga manuscriptu se va allatură si ua scisore inchissa cu sigillu fora initialele auctoriului, adressata presiedentului Societatei Academice si purtandu in afara devis'a manuscriptului scrissa totu cu mana straina, ero in intru numele auctoriului traductiunei.

4, Manuscriptele se voru censurá si judecá de sectíunea filologics, care va propune Societatei, in siedintia plenaria, adoptarea acelluia d'intre operate care va meritá premiulu destinatu pentru aceste lucrari.

5. Manuscriptele nepremiate se voru pastrá in archivulu Societatei pene ce se voru reclamá de auctorii loru, alle caroru nume remanu necunoscute, fiendu co plicurile ce le voru coprinde nu se voru deschide.

6. Premiulu pentru cea mai buna traducere de 20 pagine va fi de lei noui 120.

7. Cellu ce va obtiené premiulu cá cellu mai escellente traductoriu allu celloru 20 de pagine de cari e vorb'a in articulii precedenti, va fi insarcinatu de Societate a face traductiunea auctoriului intregu cu premiulu fissatu de lei uoi 120, pentru fiacare 20 pagine.

8. Traductoriulu astu-fllu insarcinatu de Societate va fi datoriu a urmá lucrarea cu acea-asi diligentia, essactitate, elegantia si puritate de limba cu care a facutu si prob'a premiata.

Ellu va fi datoriu a dà pre fia-care annu câte 200 pagine de traducere d'in editiunea luata de norma.

9. Traductiunea se va essamina de sectiunea filologica a Societatei, si aflandu-se conforma conditiuniloru de mai susu, se va da la typariu, ero traductoriului se va respunde remuneratiunea cuvenita.

La casu inse candu traductiunea n'aru corresspunde conditiuniloru stabilite, ea se va tramitte auctoriului cu observatiunile facute de sectiunea filologica si invitatiune de a ua emenda.

10. Candu traductoriulu, d'in ori ce causa, n'aru mai continua lucrarea, atunci se va publica d'in nou concursu de proba in conditiunile de mai susu.

11. Auctoriulu classicu care trece peste 500 pagine se va imparti intre mai multi concurrenti ce voru escelle la concursu.

12. Typarirea auctorului tradussu se va face de Societate in 1000 essemplarie, formatu in octavu ordinariu, cu litere garmond si pre chartia alba curata, dupo unu modellu allessu de Societate.

Formatulu adoptatu, litterele si chartei'a aprobate voru servi pentru toti auctorii tradussi si typariti cu spesele Societatei.

Pretiulu unui essemplaru scosu la vendiare se va defige in reportu cu spesele facute cu traducerea ci typarirea lui, asià co d'in vendiarea primei editiuni se essa si se se incasedie cu procentele loru toti banii versati cu acesta editiune.

13. Traductorii opereloru premiate de Societate sunt liberi a scote ua a dou'a editiune d'in traductiunea facuta de densii, inse numai dupo trecerea antâiei editiuni facute de Societate, ei remanu proprietari pre traductiunile loru.

14. Candu Societatea va afla de cuviintia a face ua noua traductiune d'in unu auctoriu deja tradussu si publicatu cu spesele ei, ea va fi libera a procede la acesta fora cá antâiulu traductoriu se aiba dreptulu de a se oppune.

B. Premiu Nasturellu

(d'in seria A. pentru subiecte pusse la concursu d). referrente la limbistica si istori'a philologica sau litteraria a limbei romane).

Conformu decisiunei luata in sessiunea annului 1876, se publica concursu asupra thesei urmatorie:

„Studiu asupra produceriloru litterarie in limb'a „romana din epoc'a sui Mattheiu Bassarabu (1633 „—1654), in care se voru avea in vedere atatu „documentele officiali si particulari redactate in „limb'a romana in acea època, càtu si carti tra„dusse si typarite romanesci pe atunce, precumu si „ori ce elemente litterarie relative la misicarea „culturei romane in acellu periodu, se va studia „cu ua speciale attentiune viueti'a si activitatea „litteraria a eruditului mare Logofetu allu tierei „d'in acellu timpu Udriste (Orestu séu Uriilu) Nas„turellu din Heresci, cumnatu allu lui Mattheiu „Voda strabunu allu fericitului nostru donatoriu."

Conditiunile concursului voru fi:

1. Marimea lucrasii va fi de 10—15 colle de typariu, formatu 8 ordinariu, litere garmond.

2. Terminulu presentarii mauuscripteloru la concursu va fi 14 Augustu 1879.

3. Manuscriptele se voru presenta anonyme, purtându ua devisa care va fi reprodussa pe unu plicu sigillatu contienendu numele concurrentelui.

4. Premiulu ce se accorda opului cellui mai bunu va fi de lei 5000, fora a pute fi impartitu.

6. Societatea Academica 'si reserva dreptulu de a typari in publicatiunile salle disertatiunile ce se voru premia.

C. Premiu Zappa

(pentru lucrari philologice.)

Conformu dicisiunei luata in sessiunea annului 1857 se publica concursu pentru cea mai buna lucrare asupra: Formatiunei cuvinteloru in limb'a romana prin derivatiune si compositiune.

Tractatulu va coprinde:

a) Ua parte generale, in care prin essemple luate si d'in alte limbe in legatura de cumnatía cu a nostra, si mai allessu d'in limbele classice, se voru definí si esplicá principiele formatiunei cuvinteloru atâtu prin suffisse séu derivatiune in intielessu strinsu, câtu si prin prefisse séu compositiune.

b). Ua parte speciale, care va avé de obiectu formatiunea prin suffisse a cuvinteloru limbei romanesci si care se va intinde:

1. Asupr'a formatiunei cuvinteloru prin suffisse sau derivatiune, cumu: mor-ariu (d'in mora), fer'r-icare (d'in ferru) strimt-ore (d'in strimtu), vac-utia (d'in vaca) parint-escu (d'in parinte.)

Pentru fia-care suffissu se va stabili prin numerose essemple:

a) La ce genu de cuvinte se affige; b) deco are ua singura forma sau mai multe; c) care este intielessulu cellu mai generale allu lui; d) cari suntu insemnarile accidentali ce mai pote luá; e) in casurile in cari intellessurile unui suffissu paru a se attinge cu intiellessulu unui'a sau mai multoru suffisse, care e differinti'a care le distinge; f) cari d'in suffisse sunt romanice, cari nu; ero la acellea cari, de si romanice, paru prin transformarile phonetice ce au pututu luá in limb'a nostra, a se departá de correspunditoriele loru in celle alte limbe romanice, se se demonstre cu probe indestullatorie acelle transformari; g) in fine atatu in respectulu formei câtu si allu intiellessului se voru compará suffissele romanesci cu celle correspondietorie d'in limb'a latina si d'in alte limbe surori.

2. Asupr'a formatiunei cuvinteloru cu prefisse sau compositiune, cumu: ap-punere, op-punere com-punere, des-punere, ne-fientia, infamu, etc.

Pentru fia-care prefissu, si totu de a un'a in comparatiune cu limb'a latina si alte surori, se va stabilí prin numerose essemple: a) la ce genu de cuvinte se pune; b) ce transformari phonetice suffere; c) care e intielessulu generale; d) cari sunt insemnàrile speciali si derivate ce mai pote luá; e) care e in fine differenti'a de intiellessu a unui prefissu, intru câtu pare a se atinge intiellessulu altui prefissu.

3. Asupr'a formatiuniloru cuvinteloru prin compositiune a doue cuvinte, cari esprimu fia-care unu conceptu bine definitu, cumu: cod-albu, batujocura, bine-cuventare, luce-feru, cascagura, perde-véra, etc., cuatandu a se stabili prin comparatiune cu latin'a si alte limbe surori, pene la ce gradu limb'a nostra e susceptibile de assemenea compositiune si cari a-nume sunt legile si typii acestoru formatiuni.

II. Conditiuni:

1. Marimea operatului va fi approssimativu intre 15—20 colle de tipariu, formatu octavu ordinariu cu littere garmont.

2. Terminulu concursului, candu manuscriptele au se vina in cancellari'a Societatei Academice, este 30 Iuliu 1877.

Celle venite mai tardiu nu se voru lua in consideratiune.

3 Manuscriptele se ceru se fia scrisse curatu, ligibile si de mana straina, bine legate in fascicule si paginate.

4. In fruntea manuscriptului va fi scrissa ua devisa sau motto in ori-ce limba si totu de mana straina.

5. Pre lunga manuscriptu se va allatură si ua scrissore inchissa in plicu sigillatu cu sigillu fora initialele autoriului, adressata cotra Societatea Academica. Pliculu va purtá pre densulu devis'a manuscriptului, scrissa erosi de mana straina, ero in intru numele autoriului.

6. Manuscriptele se voru censurá prin sectiunea fiilologica, care va propune Societatei Academice, in siedentia plenaria, premiarea acellui-a deintre operatele venite, care va meritá premiulu destinatu pentru acesta lucrare.

7. Manuscriptele nepremiate se voru pastrá in archivulu Societatei pene ce se voru reclamá de autorii loru, allu caroru nume remanu necunoscute, fiindu co plicurile ce le voru coprinde nu se voru deschide.

Premiulu defiptu pentru acèsta lucrare este de lei noui 2500.

(Va urmá.)

Cursurile

la bursa in 7 Novembre 1876 stá asia:

Galbini imperatesci — —	5 fl.	88	cr. v. a.
Napoleoni — — —	9 „	83	„ „
Augsburg — — —	105 „	60	„ „
Londonu — — —	122 „	95	„ „
Imprumutulu nationalu —	67 „	80	„ „
Obligatiile metalice vechi de 5%	63 „	20	„ „

Redactoru respundietoriu si Editoru
IACOBU MURESIANU.

Editiunea: Cu tipariulu lui
IOANE GÖTT si fiiu HENRICU.